

Българо-норвежки семинар за Ибсен и пиесата му „Пер Гюнт“

В своето въвеждащо изказване проф. Камелия Николова подчерта, че знаменитият норвежки драматург Хенрик Ибсен (1828-1906) е основоположникът на модерната грама, авторът, направил първите стъпки и задал основните посоки в реформирането на класическата и конвенционалната пиеса и създаването на модерната грама, и оказал огромно, определящо влияние върху развитието на театъра и текста за театър в края на 19-и и през 20-и век. Днес той е вторият – след Шекспир – най-често поставян драматичен автор на световната сцена с повече от 100 постановки годишно на 5-те континента.

През различните исторически периоди и в различните страни и културни контексти интересът към Ибсен и интерпретациите на неговите текстове са различни, но неизменно е, че пиесите му винаги се оказват актуални, провокиращи особено важни теми и въпроси, както и експерименти и нови открития в областта на театралния език. В съвременния европейски театър особено показателен в това отношение е театърът на новия реализъм на Томас Остермайер, който той създава в голяма степен върху текстове на Ибсен и специално върху „Хеда Габлер“ и „Народен враг“.

които възстановява – чрез добавена виртуална реалност – 5 театрални пространства на различни места по света, които вече не съществуват. В своята презентация „Постановките на „Пер Гюнт“ в глобален контекст“ доц. Лиянг Ксия разглежда рецепцията на пиесата на световната сцена. Тя представи няколко постановки на „Пер Гюнт“, създадени на различни места по света по различно време – Германия, Норвегия, Зимбабве, Бразилия и Китай, и коментира как „този текст – символ на норвежката национална култура, е използван в много други култури като основа за развиване на националната идея“.

Проф. Елн Рийс е преподавател по скандинавска литература в Университета в Осло. Тя е ръководител на Центъра за изследвания на творчеството на Ибсен. Автор е на много научни статии и на четири книги по различни проблеми на норвежката литература, сред които „„Пер Гюнт“ на Ибсен и производството на значение“ (2014). Тази нейна книга изследва рецепцията на пиесата „Пер Гюнт“ в Норвегия през XX век. Проф. Рийс е главен изследовател за Проекта на Европейския съвет за научни изследвания „Норвежки романтични национализми“ (2023-2027).

Българо-норвежки семинар за Ибсен и пиесата му „Пер Гюнт“, 13.01.2023. Доц. Лиянг Ксия, Университет в Осло, Център за изследване на творчеството на Ибсен

На 13 януари в Аулата на НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“ се проведе българо-норвежки семинар за драматургията на Ибсен и специално за пиесата му „Пер Гюнт“ (1867), рецепцията ѝ в световен мащаб и българската ѝ постановка в Театър „София“. Семинарът беше част от съвместен проект¹ на Театър „София“ и Центъра за изследване на творчеството на Ибсен към Университета в Осло, в сътрудничество с Факултета „Сценични изкуства“ на НАТФИЗ.

Основни лектори на семинара от Норвегия бяха проф. Елн Рийс и доц. Лиянг Ксия от Центъра за изследване на творчеството на Ибсен в Университета в Осло, и от българска страна – Катя Петрова, режисьор на постановката на „Пер Гюнт“ в Театър „София“, и Иринея Константинов – изпълнител на ролята на Пер Гюнт. Форумът беше открит от проф. д-р Пенко Господинов, декан на Факултета „Сценични изкуства“, и от Иринея Константинов, директор на Театър „София“, модератор беше проф. д.н. Камелия Николова, преподавател по история на европейския театър в НАТФИЗ и театрален изследовател в Института за изследване на изкуствата към Българската академия на науките.

Българо-норвежки семинар за Ибсен и пиесата му „Пер Гюнт“, 13.01.2023. Проф. Елн Рийс, ръководител на Центъра за изследване на творчеството на Ибсен, Университет в Осло

Много интересни примери биха могли да се дадат и от съвременния български театър. Един от безспорните сред тях е и спектакълът, който е част от този семинар – „Пер Гюнт“ на Катя Петрова и трупата на Театър „София“. Специалният фокус на семинара бяха двата доклада на изследователите на Ибсен от Норвегия – проф. Елн Рийс и доц. Лиянг Ксия.

Първа представи доклада си доц. Лиянг Ксия, която е изследовател в Центъра за изследвания на творчеството на Ибсен в Университета в Осло. Тя също е и координатор на двегодишната магистърска програма „Изследвания на творчеството на Ибсен“, която се изучава на английски език. Нейните научни интереси са свързани с проучването на рецепцията на Ибсеновата драматургия в световен мащаб, както и със световния театър и световната театрална култура, а също и с китайския театър. Доц. Лиянг Ксия е един от съавторите на книгата „Визуализиране на иззубени театри: реконструиране на социалните взаимоотношения на базата на местата за представления“ (публикувана от Кеймбридж юнивърсити прес, 2022). Книгата е част от проект,

Докладът, който тя представи на семинара, беше озаглавен „Пер Гюнт на Ибсен: между екзистенциализма и пародията“. В него тя убедително разглежда тезата си, че „извън Норвегия „Пер Гюнт“ на Ибсен обикновено се тълкува като екзистенциална пиеса с дълбоки философски и литературни корени. На текста се гледа като на нещо като аномалия в сравнение с по-късните социални драми на автора. Всъщност това е силно комедийна драматична поема, която първоначално не е била предназначена за сценично представяне“. В своята презентация проф. Елн Рийс контекстуализира „Пер Гюнт“ във връзка с два основни въпроса: 1) ранното развитие на кариерата на Ибсен, в което голямо място заема популярният театър; и 2) специфичният исторически културен и исторически контекст, с който Ибсен се занимава в „Пер Гюнт“.

След тези основни доклади и прожекцията на специално заснетия документален филм за процеса на създаване на спектакъла „Пер Гюнт“ в театър „София“, режисьорът Катя Петрова, авторът на визуалната среда на представлението Момчил Алексиев и изпълнителят на ролята на (стария) Пер Гюнт Иринея Константинов споделиха своята интерпретация на Ибсеновия текст днес, както и коментираха множеството въпроси и проблеми, на които е трябвало да намерят отговор по време на репетициите.

Семинарът завърши с дълга дискусия, в която студенти от специалност „Скандинавистика“ в Софийския университет, от специалностите „Театрознание и театрален мениджмънт“, „Режисура“ и „Актьорство“ в НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“, от Нов български университет, от Театрален колеж „Любен Гройс“ и др., както и много преподаватели и театрални, присъстващи в залата, споделиха свои разсъждения по коментиранията тема и зададоха въпроси към лекторите и създателите на спектакъла.

Българо-норвежки семинар за Ибсен и пиесата му „Пер Гюнт“, 13.01.2023, Аулата на НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“

По време на семинара за първи път беше прожектиран и документален филм за процеса на създаване на спектакъла „Пер Гюнт“ в театър „София“.

¹ Постановката „Пер Гюнт“ и съпътстващите я инициативи се реализират по проект на Театър „София“ със съдействието на Министерството на културата и Норвежкия финансов механизъм.

Част от целите на проекта са да популяризира норвежката култура, предоставяйки нова трактовка на класическото произведение на Ибсен „Пер Гюнт“, да предизвика творчески и академичен дебат върху актуалния подход към класиката и непреходността ѝ през призмата на съвременното, да се създадат нови културни партньорства и др.

Проектът е финансиран по Програма РА14 „Културно предприемачество, наследство и сътрудничество“, финансиран по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство 2014-2021.

Иринея Константинов разказва за работата си върху образа на Пер Гюнт